

MANDINGA

TERRITORIS ON ES PARLA

El mandinga, també coneguda com mandé, manding, mandingo o mandinka, és la llengua pròpia del poble Mandinga, i es parla parlada a diferents estats del nord-oest d'Àfrica. És la llengua de la majoria de la població a Gàmbia, i compta amb comunitats grans a Senegal i a Guinea Bissau. En menor mesura en trobem a Guinea i a Mali. A Senegal trobem 670 mil parlants, a Gàmbia 510 mil, un 48% de la població, i a Guinea Bissau 167 mil.

DIVERSITAT INTERNA/ VARIACIÓ GEOGRÀFICA

El mandinga forma part d'un contínuum lingüístic anomenat manding. Un contínuum lingüístic és un conjunt de llengües que varien gradualment arreu dels territoris on es parlen. Les diferències són més acusades entre les varietats més distants que entre les contigües, tot això són llengües molt properes lexicalment i gramaticalment entre si, i la intercomprensió entre les diferents varietats és força alta. Això fa que la informació i els trets relacionats al mandinga siguin aplicables també a les altres llengües mandé. A grans trets, el mandinga es pot classificar en dos blocs dialectals, el mandinga gambià i el mandinga senegalès. Les principals diferències entre els dos dialectes, que són petites, són lèxiques i fonètiques.

NOMBRE APROXIMAT DE PARLANTS AL MÓN

Té aproximadament 1.5 milions de parlants al món.

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

ESTATUS JURÍDIC I DE FACTO

Tot i ser una de les principals llengües de Gàmbia pel que fa al nombre de parlants, el mandinga no compta amb reconeixement oficial. La llengua oficial és l'anglès, que és la llengua de l'administració, de l'educació i dels mitjans de comunicació. Tot i això, la situació sociolingüística i d'estatus del mandinga és positiva, ja que compta amb cert reconeixement i és present en els nivells educatius primaris. Al Senegal és reconeguda com la llengua nacional d'una minoria lingüística, però no compta amb reconeixement a nivell estatal com el francès o el wòlof, que són les principals llengües d'ús en nivells administratius i com a comunicació entre diferents comunitats lingüístiques.

El mandinga és molt proper a algunes llengües veïnes, com el bambara, el malinke o el djola. Això fa que amb qualssevol d'aquestes llengües un es pugui comunicar arreu del nord oest africà. Les llengües mandé són una mena de *lingua franca* en aquesta zona.

FILIACIÓ

Nigerocongolesa - mandé occidental - manding. Les llengües més properes al mandiga són el bambara, el malinke, el djola o el soninké.

ESTATUS oralitat / escriptura

Tradicionalment s'havia utilitzat per al mandinga l'alfabet àrab, a causa de la influència islàmica religiosa i social. A Guinea també es va desenvolupar un sistema d'escriptura alfabètic pel manding l'any 1949. S'anomenava n'ko i constava de 32 caràcters escrits de dreta esquerra. Aquest alfabet, però, no va tenir èxit i ha caigut en desús. Actualment el mandinga utilitza l'alfabet llatí amb alguns caràcters afegits per tal d'adaptar-lo a la llengua. Alguns d'aquests caràcters no els tenim en català, com

ara les vocals <ɔ> <ɛ>. Al mandinga li manquen també alguns caràcters del català, com ara <ç> o les vocals actualitzades. El nom del mandinga en aquesta llengua s'escriu de la següent manera: mandinkakàn.

TRETS FORMALS BÀSICS

Fonètica

1. Al mandinga li manquen alguns sons del català, com ara la *essa sonora*, la *ge* de 'genoll' o la *ella* <ll>. Això fa que els parlant tinguin problemes amb la pronúncia d'aquestes paraules.
2. La estructura de les síl·labes en mandinga és força a la catalana. Aquesta llengua només accepta síl·labes consonant+vocal. En català, en canvi, tenim combinacions de dues i tres consonants: **tros**, **blancs**. Això fa que els parlants de mandinga simplifiquin les síl·labes de paraules catalanes. Per exemple, *toros* o *balan* per *tros* i *blancs*.
3. En mandinga les consonants oclusives sonores (*b,d,g*) es realitzen sempre de la mateixa manera, a diferència del català, en què la pronúncia depèn de la posició dins la paraules - a '**dedins**', les *d* són diferents. Això fa que els parlants de mandinga no facin la diferència.

Morfologia i sintaxi

4. En mandinga els substantius no tenen gènere. Això fa que els parlants sovint tinguin problemes amb la selecció del gènere correcte i en les concordances dels articles i adjectius. Poden dir, per exemple, *la sofa bonica* o *els dents blancs*.
5. Com que en mandinga el plural només es marca en el nom i no estableix cap mena de concordança amb altres elements (adjectius, articles) els parlants de

mandinga no solen concordar el plural en català. En català es marquen tots els elements: *Les meves cases*. Exemple: *La meva cases o bo homes*.

6. En mandinga l'article va posposat el nom, a diferència del català, en què es col·loca abans del nom. Això fa que els parlants sovint l'elideixin o el col·loquin després del nom. *Miquel ha vingut o Agafa pomes les*.
7. Els verbs en mandinga funcionen molt diferent que els catalans. En lloc de conjugar els verbs, s'utilitzen unes partícules diferents que realitzen la mateixa funció. Això fa que els parlants no conjuguin correctament els verbs catalans. Exemple: *Ahir no venia a l'escola* en lloc de *Ahir no vaig venir a l'escola*.
8. A diferència del català, en mandinga els pronoms de persona no canvien de forma segons la posició que ocupen ('Jo vinc' vs 'Dóna-m'ho a mi'). Com que en mandinga sempre prenen la mateixa forma, els parlants solen deixar-los també invariables en català. *Jo veig ell* en lloc de *Jo el veig*.
9. L'ordre de les paraules en mandinga és diferent del del català: trobem primer el subjecte, després els complements i el verb en posició final (SOV). Una altra diferència respecte del català és que el mandinga no permet cap alteració de l'ordre, no com el català, que té un ordre força lliure i variable. En català són correctes: *Ahir vaig veure la Maria, La Maria la vaig veure ahir, La vaig veure a la Maria ahir*. El mandinga és molt estricte i no ho permet.
10. El mandinga no té un sistema de pronoms febles com el del català. Això fa que o bé utilitzin en excés el pronoms o bé que no els utilitzin. Poden respondre a la pregunta 'Vols pa?' dient 'No, no vull', en lloc de 'no en vull'.
11. El mandinga no té un equivalent dels verbs *ser* i *estar*. Això fa que sovint els parlants tendeixin a elidir-los o bé a confondre els usos de cada un. Exemple: *Sóc malalt* en lloc de *Estic malalt*.

LLENGUA I INTERACCIÓ SOCIAL

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

hola	salaam maalekum	bon dia	e sa ma	de res	mba (homes) nse (dones)
hola (contestació)	maalekum salam				
com estàs?	i be nya di?	bona tarda	e tin na	gràcies	a Baraka
molt bé, i tu?	təna ní tɛ	bona nit	e wula ra	sí	ha
		per favor	dukare	no	hawi
LÈXIC					

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

Termes de parentiu

Els termes que utilitzem per fer referència als familiars formen un dels camps del lèxic amb més diversitat lingüística, ja que reflecteixen trets culturals i socials dels parlants. En mandinga algunes relacions familiars s’anomenen diferent que en català. En són casos els oncles i les ties, així com la família política. A continuació en reproduïm només alguns exemples:

germà gran de la mare	bariŋ	germana o co-esposa gran de la mare	bandiŋ
germà petit de la mare	tariŋ	germana o co-esposa petita de la mare	tandiŋ
germà gran del pare	faa	germana del pare	binki
germà petit del pare	fandiŋ		

Sistema numeral

1	kiliŋ	8	sey
2	fula	9	kɔnɔntɔ
3	saba	10	taŋ
4	naani	11	taŋ ni kileŋ

5	luulu	20	mugan
6	wɔɔro	100	muwan
7	worowula		

Expressió del temps

Per fer referència als dies de la setmana, en mandinga s'utilitzen alguns termes propis, que fan referència a la posició del dia a la setmana, i alguns termes d'origen àrab, com ara dimecres, dissabte o diumenge

dilluns	tenen	divendres	ajumo
dimarts	talato	dissabte	sibiti
dimecres	arabo	diumenge	alabadi
dijous	aramiso		

El termes més utilitzats per referir-se als mesos de l'any són manlleus de les llengües europees, per tant, molt semblants als del català. Els termes propis s'han perdut en l'actualitat.

ESTATUS CULTURAL DE LA LLENGUA

Els mandinga varen constituir un poderós imperi durant l'edat mitjana, l'imperi de Mali. Això va fer que l'estatus cultural de la llengua fos favorable i que la producció literària fos extensa. D'aquella època es conserva el poema èpic *Sundiata*, narració de la vida del primer rei de l'imperi de Mali. Juntament amb això, els manding compten amb una gran tradició oral, amb contes, cançons populars, mites creacionistes i de deïtats, així com històries èpiques i fantàstiques. La producció escrita és menor, ja que les llengües colonials exerceixen una forta pressió sobre l'estatus i la normalització de les llengües africanes. Tot i això, trobem actualment poesia i prosa produïda en mandinga, així com música i teatre.

Pel que fa als mitjans de comunicació, l'oferta televisiva i de ràdio en mandinga és residual. Hi ha, però, un diari de tirada diària en mandinga, el *Kibaro*.

RECURSOS SOBRE LA LLENGUA DISPONIBLES A BARCELONA

- Associació catalana de residents senegalesos - <http://www.senegalesos.org/>
- Gambia associació en Barcelona -
- Associació de Gambians de Catalunya - <https://gambiacat.wordpress.com/estatuto/>

Bibliografia

<http://www.omniglot.com/>

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

<https://www.ethnologue.com/>

Gràcia, LL i Contreras J.M (2002): *El soninké i el mandinga. Estudi comparatiu entre les gramàtiques del soninké i el mandinga i la del català.* Dins *Col·lacció llengua, immigració i ensenyament del català. Num 4.* Universitat de Girona. Departament de Benestar i Família.

Informant, MT

Constitucions de Gàmbia i Senegal

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
Barcelona